

بسمه تعالی

بیانیه‌ی پایانی پانزدهمین کنگره‌ی علوم خاک ایران

پانزدهمین کنگره علوم خاک ایران با رویکرد و شعار "خاک، سلامتی، زندگی"، از ۶ تا ۸ شهریور ۱۳۹۶ در دانشگاه صنعتی اصفهان، با مشارکت و هم‌اندیشی بیش از ۸۰۰ نفر از استادان، پژوهشگران، کارشناسان و دانشجویان علوم و مهندسی خاک با ارائه مقالات و سخنرانی‌ها، و اجرای کارگاه‌ها و بازدیدهای علمی با موفقیت برگزار شد. به منظور بهره‌برداری هرچه بیشتر از نتایج این همایش علمی، خلاصه دستاوردها و رایزنی‌های این کنگره، در قالب بیانیه پایانی، به شرح زیر به کلیه جوامع علمی، سیاست‌گذاران و مدیران محترم کشور تقدیم می‌گردد:

۱- اهتمام جدی در اجرای مصوبات و احکام موجود در اسناد بالادستی مربوط به خاک، از جمله قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی، و برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی مورد تاکید می‌باشد. همچنین تصویب، ابلاغ و اجرای قانون حفاظت از خاک می‌تواند تکمیل‌کننده مصوبات مذکور باشد.

۲- با توجه به رابطه تنگاتنگ و نقش بسیار مهم مدیریت و حفاظت خاک در حل بحران آب کشور، پیشنهاد می‌گردد شورای عالی آب به شورای عالی آب و خاک تغییر نام یافته و مشکلات و مسائل خاک کشور نیز در این شورا مورد بررسی و پیگیری قرار گیرد یا از طریق تشکیل شورای عالی خاک به این مهم پرداخته شود.

۳- منابع عظیم و مهم خاک کشور در حال حاضر فاقد مدیر و متولی اجرایی مشخص و وظیفه‌مند می‌باشد. برای تقویت جایگاه تشکیلاتی بخش اجرایی خاک، باید حداقل یک اداره کل مستقل در معاونت آب و خاک وزارت جهادکشاورزی (با استفاده از امکانات و نیروهای متخصص موجود در وزارت) ایجاد گردد و به ایفای وظایف خطیر خود در صیانت و مدیریت منابع خاک کشور بپردازد.

۴- سند ملی آمایش سرزمین هرچه سریع‌تر تهیه و تدوین گردد تا جایگاه خاک‌ها و اراضی کشاورزی و عرصه‌های منابع طبیعی به درستی تبیین و ضمن رعایت الگوی کشت منطقه‌ای، منابع خاک کشور بیش از این دستخوش تخریب نگردند.

۵- اجرای برنامه‌ی مطالعه، شناسایی، و تهیه نقشه‌های پایه‌ی خاک در مقیاس ۱:۲۵۰۰۰ و راه‌اندازی پایگاه ملی اطلاعات خاک کشور به عنوان قدم اولیه در مدیریت پایدار منابع خاک، امری ضروری می‌باشد. با توجه به غفلت ۶۰ ساله در این زمینه، تاخیر بیش از این مجاز نبوده و موجب خسارت‌های فراوان به کشور شده و خواهد شد.

۶- بیش از هر زمان دیگر ضرورت دارد حضور و نظارت فنی دانش‌آموختگان علوم خاک به عنوان کارشناس و مسئول فنی در امور تخصصی تعاونی‌های بخش خصوصی، گلخانه‌ها، سامانه‌های آبیاری تحت فشار، پروژه‌های سد سازی و زهکشی اراضی، الزامی و تسهیل گردد.

۷- توسعه بیش از حد گروه‌های علوم خاک، و عدم به کارگیری دانش‌آموختگان این رشته در امور ضروری مربوط به خاک، باعث بروز نابسامانی‌های فراوانی گردیده است. رسیدگی منطقی به این موضوع و استفاده از نیروهای متخصص و جوان در ساماندهی و بهبود وضعیت منابع خاک، مورد انتظار و تاکید جوامع علمی مربوطه می‌باشد.

- ۸- در بسیاری از حوضه‌های آبی کشور عدم توجه به جایگاه و اهمیت خاک باعث بروز مشکلات عدیده‌ای در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی و زیست‌محیطی شده است. از جمله در حوضه زاینده‌رود شرایط بسیار ناپایدار و شکننده‌ای ایجاد شده که قابل تامل و نیازمند توجه جدی مسئولین می‌باشد.
- ۹- نظارت مستقیم و مستمر بر کیفیت خاک و سلامت محصولات کشاورزی امری ضروری برای تامین بهداشت و سلامت جسمی و روحی جامعه است. توانمندسازی و تقویت طبیعی خاک‌های کشور می‌تواند راه حل منطقی، موثر، و سهل‌الوصول در این زمینه باشد.
- ۱۰- حوادث غیرمترقبه از قبیل سیل، خشکسالی، گرد و غبار، رانش زمین، و فرسایش خاک در بسیاری از موارد ناشی از عدم مدیریت پایدار خاک می‌باشند. الزامی شدن تهیه پیوست حفاظت خاک و ارزیابی زیست‌محیطی برای تمامی طرح‌ها و پروژه‌هایی که به نحوی با مسائل خاک مرتبط هستند می‌تواند این حوادث را کاهش دهد.
- ۱۱- تجمع سموم و عناصر آلاینده در خاک‌ها باعث ورود آلودگی به هوا، آب، و زنجیره غذایی انسان و تهدید سلامت جامعه می‌گردد. تدوین و رعایت استانداردها و فرهنگ‌سازی و آموزش مناسب از طریق رسانه ملی و سایر رسانه‌های جمعی می‌تواند نقش مهمی را در کنترل این ناهنجاری‌ها ایفا نماید.
- ۱۲- عدم توجه مدیران ارشد کشور به بیانیه‌های پایانی کنگره‌های قبلی و بی‌اعتنایی به توصیه‌های علمی و مشفقانه متخصصین علوم خاک کشور، آثار زینبار خود را در مقیاس گسترده و ملی نشان داده است. لذا به‌منظور تقویت ارتباط مجامع علمی و اجرایی، حضور کارشناسان و مسئولین وزارت جهاد کشاورزی و سایر دستگاه‌های ذیربط در کنگره‌های مرتبط با علوم خاک کاملاً ضروری است.
- در پایان ضمن قدردانی فراوان از دانشگاه صنعتی اصفهان و گروه علوم و مهندسی خاک این دانشگاه در برگزاری این کنگره، و نیز تشکر از تمامی شرکت‌کنندگان فرهیخته و حامیان محترم، امیدواریم دستاوردهای این کنگره، چراغ راه تلاش‌های آتی، زمینه‌ساز کاهش مشکلات و ساماندهی منابع خاک و اعتلای بخش کشاورزی و محیط زیست کشور باشد.
- انجمن علوم خاک ایران، همچون گذشته آمادگی خود را برای همکاری با مسئولین در سیاست‌گذاری‌ها و تدوین و اجرای برنامه‌های مدیریت پایدار منابع خاک و اراضی کشور اعلام می‌دارد.

انجمن علوم خاک ایران